

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 28 » серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
галузь знань:	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність:	D9 Міжнародне право
освітньо-професійна програма	Міжнародне право
вид дисципліни:	за вибором
факультет:	юридичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Олександр ПЕРЕДЕРІЙ, доцент кафедри державно-правових дисциплін

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від «27» серпня 2025 року № 12

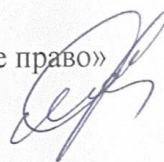
Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін

Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за спеціальністю 293 Міжнародне право

Гарант освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Міжнародне право»
кандидат юридичних наук, доцент

Ліна ФОМІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та світова політика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є дослідження міжнародних відносин та світової політики у контексті викликів сучасного світу. Навчальна дисципліна дозволяє студентам зрозуміти актуальні науково-практичні проблеми формування механізму міжнародного управління та інструментів (технологій) його здійснення, розуміння структури міжнародних відносин та основних закономірностей взаємодії суб'єктів світової політики, визначення місця й ролі міжнародних структур у процесі глобалізації, усвідомлення діалектичного взаємозв'язку між усіма соціальними, політико-правовими, фінансово-економічними та військовими інституціями усіх політичних утворень світу.

1.2. Основні завдання вивчення міжфакультетської навчальної дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких загальних та предметних (професійних) компетентностей

(1) загальні компетентності: усвідомлення соціальної значущості майбутньої професії, нетерпимість до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості (ЗК-1); здатність вдосконалення й розвитку свого інтелектуального і загальнокультурного рівня (ЗК-3); компетентне використання на практиці отриманих умінь і навичок в організації дослідницьких робіт, в управлінні колективом (ЗК-5).

(2) професійні компетентності: здатність сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності (ПК-10).

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика міжфакультетської навчальної дисципліни	
<u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
5	2

Семестр	
4	4
Лекції	
32 год.	8
Практичні, семінарські заняття	
16	4
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
	-
Індивідуальні завдання	
-	-
Контрольна робота	
1	1

1.6. Заплановані результати навчання

При навчанні на рівні бакалавріату студенти мають досягти результатів навчання, які поділяються на

- знання з предметної області;
- когнітивні компетентності;
- практичні юридичні вміння та навички;
- загальні вміння та навички (з урахуванням особливостей предметної області).

Знання з предметної області включають:

- розуміння суті глобального управління, його ознак, принципів та механізмів
- аналіз міжнародного права як юридичного інструменту наддержавного управління
- історію виникнення і розвитку міжнародного права, міжнародні відносини в історії політико-правової думки
- розуміння передумов та суті політико-правових світових порядків в історії людства
- розуміння феномену держави як суб'єкту міжнародного права, феноменів імперій, колоніалізму та неоколоніалізму.
- концептуалогію сучасної держави
- суть капіталізму як унікальної суспільно-економічної системи та соціалізму як антикапіталізму
- фінансово-економічну основу сучасної геополітики
- розуміння суті сучасних технологій глобального управління
- феномен корпоратократії
- розуміння глобальних проблем сучасності.

Когнітивні компетентності юриста-магістра включають:

- вміння аналізу ретроспективи і прогнозування перспектив розвитку міжнародних відносин геополітики та глобального управління та громадянського суспільства та його окремих інститутів за різних типів держави і права, за різних видів правових сімей, за умов дії різних національних та глобальних факторів;
- вміння застосовувати ці знання для розв'язання практичних завдань;
- компетентності з узагальнення історико-правового матеріалу;

- компетентності з письмового й усного представлення наукового та практичного матеріалу та аргументування.

До практичних вмінь та навичок входять:

- навички самостійної аналітичної роботи з науковою, публіцистичною та періодичною літературою;
- навички використання сучасної методології досліджень;
- вміння аналізувати норми національного і міжнародного законодавства, правильно документувати результати аналізу;
- вміння надання правильної оцінки стану розвитку громадянського суспільства та його окремих інститутів, аналізу ретроспективи та прогнозування перспектив його розвитку у майбутньому за різних умов національного та глобального характеру;
- вміння аналізу соціальної природи політико-правових інститутів, виокремлення та аналізу факторів, що здійснюють значущий вплив на їх розвиток і функціонування.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Міжнародне право як юридизований інструмент наддержавного управління.

Тема 1. Геополітика як концепція та парадигма міжнародних відносин.

Вступ у курс навчальної дисципліни: її мета, завдання, структура.

Розуміння феномену глобального управління. Поняття міжнародно-правової дійсності (реальності).

Основні парадигми теорії міжнародних відносин (теорія політичного реалізму, геополітика, лібералізм, глобалізм): загальний огляд.

Геополітика як концепція та парадигма розвитку міжнародних відносин: поняття, суть, історія розвитку та основні школи.

Теорія політичного реалізму Г. Моргентау: її суть та парадокси. Її втілення в реальній політиці США та країн Західної Європи.

Тема 2. Міжнародне право як юридичний інструмент наддержавного управління: загальна характеристика.

Міжнародне публічне право: поняття, специфіка, система, норми.

Суб'єкти міжнародного права: загальна характеристика.

Джерела міжнародного права.

Принципи міжнародного права, їх загальна характеристика. Принцип незастосування сили або загрози сили. Принцип невтручання у справи, які входять до внутрішньої компетенції держави. Принцип мирного вирішення міжнародних суперечок. Принцип обов'язку держав співпрацювати одна з одною відповідно до Статуту ООН. Принцип рівноправності і самовизначення народів. Принцип суверенної рівності держав. Принцип сумлінного виконання державами зобов'язань, прийнятих ними відповідно до Статуту ООН. Принцип непорушності кордонів. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип поваги прав людини та основних її свобод.

Тема 3. Історія виникнення і розвитку міжнародного права.

Історія міжнародного права як наука. Європоцентризм як головна проблема історії міжнародного права. Теорії походження міжнародного права. Періодизація історії міжнародного права. Зародження міжнародного права та первісні етапи його розвитку.

Тема 4. Міжнародні відносини та міжнародне право в історії політико-правової думки. Світ-системний підхід в методології пізнання.

Зовнішньополітичні концепції в політичній думці Давнього світу («політичний реалізм» vs «універсалізм» («космополіс»)).

Формування та розвиток «реалістичних» уявлень про міжнародні відносини в політичній думці епохи Відродження та Нового часу.

Основні теоретичні традиції в науці про міжнародні відносини (класична, ліберально-ідеалістична та марксистська).

Формування світ-системного підходу як складової методології пізнання феномену світового порядку (І.Валлерстайн).

Тема 5. Політико-правові порядки світу в історії людства: загальна характеристика.

Феномени імперій, колоніалізму та неокolonіалізму.

Однополярність, двополярність та багатополярність світу: розуміння феноменів.

Імперія Олександра Македонського. Римська імперія. Англо-саксонські імперії. Європейські метрополії. Радянська імперія та її феномен.

Утрехтський світ. Вестфальська світ-система. Світ-система за Венським конгресом. Версальська світ-система.

Ялтинський світовий порядок.

«Новий світовий порядок» після Мальтійського самміту.

Тема 6. Держава як суб'єкт міжнародного права.

Проблема державного суверенітету в історії міжнародних відносин.

Характеристика держави як політико-правового феномену та суб'єкту міжнародного права.

Феномен «великої держави» та наддержави. Держава-імперія. Національні держави.

Феномен США як єдиної держави-гегемона.

Державний суверенітет як феномен. Проблеми реалізації державного суверенітету в сучасних умовах. Держави із обмеженим суверенітетом.

Сучасна концептуалогія держави.

Державний інтерес, конфлікт інтересів та свобода як фактори впливу на міжнародні відносини.

Тема 7. Капіталізм як унікальна суспільно-економічна система: загальна характеристика.

Типи держав і суспільних систем за формаційним підходом (марксистська методологія) до типології.

Закономірності зародження капіталістичних відносин та їх розвитку. Основні етапи розвитку капіталізму як суспільно-економічної формації. Феномен соціалізму як антикапіталізму: загальна характеристика. Руйнування СРСР як передумова капіталістичної глобалізації.

Глобальні центр капіталістичного накопичення як суб'єкти глобального управління. Голландська імперія. Англійська імперія. США (Пакс Амерікано) як суб'єкт глобального управління.

Кризи як імманентна характеристика капіталізму.

Сучасна криза капіталізму як системна криза.

Тема 8. Суб'єкти глобального управління: історія їх становлення та загальна характеристика.

Суб'єкти глобального управління. Роль і значення еліт.

Феномен еліти сучасних держав.

Основні закономірності формування пострадянських національних «еліт», їх специфіка та соціальна «дефектність».

Тема 9. Фінансово-економічна основа сучасної геополітики.

Світовий банкінг (банки та банкіри): історія становлення.

Банки як ключові ознаки буржуазної держави (реальна історія буржуазних революцій).

Федеральна служба США та її роль у становленні сучасного світового порядку. Роль доллару США у світовій економіці.

Бреттон-вудська та Ямайська світова фінансова система: передумови та обставини виникнення, основні інститути та механізми.

МВФ як ключова інституція сучасного світового порядку.

ВТО та її роль у реалізації неокolonіальної політики.

«Економічне вбивство» держав як технологія сучасної геополітики.

Феномен торгових війн.

Від лібералізму до глобального неолібералізму: шлях трансформації.

Від неоліберального глобалізму до національного протекціонізму.

Тема 10. Корпоратократія як суб'єкт глобального управління.

Феномен корпоративної держави.

Історія становлення корпоратократії як важливого «гравця» на світовій арені.

Джерела та інститути могутності корпоратократії, інструменти її впливу на політико-правову сферу.

Роль спецслужб у формуванні та функціонуванні корпоративних держав.

Японія як корпоративна держава: історія становлення та характерні риси.

США як держава - кластер ТНК: історія становлення, перспективи.

Тема 11. Геополітика як теорія міжнародних відносин.

Історія геополітики як теорії міжнародних відносин.

Англо-саксонські, французські та германські концепції геополітики у XX ст.

Концепція геополітики США у XX ст. Президентські доктрини у США як джерело неоколоніальної, імперіалістичної та гегемоністської політики. Неоконсерватори та їх геополітичні плани. «Велика шахова доска» Зб.Бжезинського. Концепція геополітики Г.Кіссінджера.

Геополітичне значення Євразії: від «Зеленої імперії» Джона Ді до «теорії Хартленда» Маккіндера.

Тема 12. Сучасні технології глобального управління.

Технологія «демократизація» недемократичних режимів Дж.Шарпа.

Технології «керованого хаосу» та «кольорових революцій».

Технологія нового «великого переселення народів».

Кібернетичні технології управління. Чіпізація населення.

Технології гібридних війн (сплав локальних «гарячих» війн, засобів психоментального маніпулювання свідомістю населення, психо-історичних війн, торгово-економічних санкцій, кібернетичних загроз і т.п.).

Феномен 9/11 - технологія «боротьби із світовим тероризмом».

Тема 13: «Війна цивілізацій» як парадигма міжнародних відносин у XXI ст.

Феномен «нового світового порядку» - концепції образу майбутнього світу

Цивілізаційний підхід до типології держав (М.Я.Данілевський, А. Тойнбі, Л. Гумільов, С.Хаттінгтон): основні положення.

XXI сторіччя як епоха «зіткнення цивілізацій».

Глобалізм за західним (англо-американським) зразком. Концепція «золотого мільярду». «Цифровий концтабір» і «ліберальний тоталітаризм» як західний проект «образу майбутнього».

Політичний сіонізм як геополітичний інструмент реалізації «біблійського проекту» глобалізму. Концепція «Нового Іерусаліму».

Концепції ДАТУН та «Нового Шовкового Шляху» («Один пояс – один шлях»). Феномен концепції глобалізації із китайською специфікою.

Концепція «Всесвітнього Халіфату».

Від однополярного до багатополярного світу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Глобальне управління як феномен дійсності. Геополітика як концепція міжнародних відносин.		2	2			6	14	2			2	10
Тема 2. Міжнародне право як юридичний інструмент наддержавного управління: загальна характеристика.		2	2			6	14	2			2	10
Тема 3. Історія виникнення і розвитку міжнародного права.		2	2			6	12	2				10
Тема 4. Міжнародні відносини та міжнародне право в історії політико-правової думки.		2	2			6	12	2				10
Тема 5. Політико-правові порядки світу в історії людства: загальна характеристика. Феномени імперій, колоніалізму та неоколоніалізму.		2	2			6	10					10
Тема 6. Держава як суб'єкт міжнародного права. Проблема державного суверенітету в історії міжнародних відносин.		2	2			6	10					10,
Тема 7. Капіталізм як унікальна суспільно-економічна система: загальна характеристика.		2	2			6	10					10
Тема 8. Суб'єкти глобального управління: історія їх становлення та загальна характеристика.		2	2			6	10					10
Тема 9. Фінансово-економічна основа сучасної геополітики.		2				6	10					10
Тема 10. Корпоратократія як суб'єкт глобального управління. Феномен корпоративної держави.		2				6	10					10
Тема 11. Геополітика як теорія міжнародних відносин.		4				4	3					3
Тема 12. Сучасні технології глобального управління		4				4	3					3

Тема 13. «Війна цивілізацій» як парадигма міжнародних відносин у ХХІ ст. Феномен «нового світового порядку» - концепції образу майбутнього світу.		4				4	2					2
Усього годин	120	32	16			72	120	8			4	108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Теми для самостійної роботи	Кількість годин денна форма / з. ф.
1	Тема 1. Глобальне управління як феномен дійсності. Геополітика як концепція та парадигма міжнародних відносин.	2/2
2	Тема 2. Міжнародне право як юридичний інструмент наддержавного управління: загальна характеристика.	2/2
3	Тема 3. Історія виникнення і розвитку міжнародного права.	2
4	Тема 4. Міжнародні відносини та міжнародне право в історії політико-правової думки. Світ-системний підхід в методології пізнання.	2
5	Тема 5. Політико-правові порядки світу в історії людства: загальна характеристика. Феномени імперій, колоніалізму та неокolonіалізму.	2
6	Тема 6. Держава як суб'єкт міжнародного права. Проблема державного суверенітету в історії міжнародних відносин.	2
7	Тема 7. Капіталізм як унікальна суспільно-економічна система: загальна характеристика.	2
8	Тема 8. Суб'єкти глобального управління: історія їх становлення та загальна характеристика	2
	Разом	16 /4

-

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Теми для самостійної роботи	Кількість годин денна форма
-------	-----------------------------	-----------------------------

		/ з. ф.
1	Тема 1. Глобальне управління як феномен дійсності. Геополітика як концепція та парадигма міжнародних відносин.	6/10
2	Тема 2. Міжнародне право як юридичний інструмент наддержавного управління: загальна характеристика.	6/10
3	Тема 3. Історія виникнення і розвитку міжнародного права.	6/10
4	Тема 4. Міжнародні відносини та міжнародне право в історії політико-правової думки. Світ-системний підхід в методології пізнання.	6/10
5	Тема 5. Політико-правові порядки світу в історії людства: загальна характеристика. Феномени імперій, колоніалізму та неокolonіалізму.	6/10
6	Тема 6. Держава як суб'єкт міжнародного права. Проблема державного суверенітету в історії міжнародних відносин.	6/10
7	Тема 7. Капіталізм як унікальна суспільно-економічна система: загальна характеристика.	6/10
8	Тема 8. Суб'єкти глобального управління: історія їх становлення та загальна характеристика.	6/10
9	Тема 9. Фінансово-економічна основа сучасної геополітики.	6/10
10	Тема 10. Корпоратократія як суб'єкт глобального управління. Феномен корпоративної держави.	6/10
11	Тема 11. Геополітика як теорія міжнародних відносин.	4/3
12	Тема 12. Сучасні технології глобального управління.	4/3

13	Тема 13. «Війна цивілізацій» як парадигма міжнародних відносин у XXI ст. Феномен «нового світового порядку» - концепції образу майбутнього світу.	4/2
	Разом	72/108

6. Контрольна робота

Контрольна робота розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Контрольна робота виконується письмово і підлягають зберіганню на кафедрі. Тематику Орієнтовний питань для контрольної роботи розробляється викладачем і затверджується на кафедрі. Кожен студент в обов'язковому порядку виконує як мінімум одне індивідуальне завдання під час вивчення навчальної дисципліни. За бажанням студента і за погодженням із викладачем допускається виконання кількох індивідуальних завдань.

Орієнтовний перелік питань для контрольної роботи:

1. Основні «школи» геополітики: загальна характеристика.
2. Глобальне управління як феномен: розуміння його суті та його передумови.
3. Джерела геополітики та її концепцій: загальний огляд.
4. Міжнародне публічне право як офіційне джерело міждержавних відносин: проблеми його реалізації в умовах сучасності.
5. ООН як ключова міжнародна інституція підтримання світового порядку: проблеми ефективності її діяльності в сучасних умовах.
6. Міждержавні союзи та організації як суб'єкт геополітики: загальний огляд.
7. Інститут дипломатії як чинник геополітики: загальний огляд.
8. Політична розвідка як елемент реалізації геополітики: загальний огляд.
9. Глобальний капіталізм як простір формування і реалізації геополітики: загальна характеристика.
10. Капіталізм як ідеологічна парадигма геополітики у XX ст.: загальна характеристика.
11. Соціалізм як ідеологічна парадигма геополітики у XX ст.: загальна характеристика.
12. Двополярний світ як феномен геополітики у XX сторіччі: загальна характеристика.
13. Багатополярність світу як тенденція розвитку геополітики у XXI сторіччі: загальна характеристика.
14. Однополярний світ як феномен геополітики кінця XX – початку XXI ст.ст.: загальна характеристика.
15. Гегемонія як феномен геополітики на рубежі XX-XXI ст.ст.: загальна характеристика.
16. Світова еліта як актор сучасної геополітики: історія їх формування та роль у процесі глобального управління.
17. Людство як об'єкт глобального управління: проблеми ствердження народного суверенітету у сучасному світі.
18. Людина як об'єкт сучасного глобального управління: механізми, інструменти.
19. «Малі народи» як об'єкти глобального управління: історичний огляд.
20. Пострадянські народи як об'єкт геополітики у 1990-х – 2010-хх рр.: характеристика основних концепцій.
21. «Велика держава» як феномен геополітики: загальна характеристика, історичні приклади.
22. СРСР і його роль значення в геополітиці XX ст.
23. США як наддержава: основні віхи становлення та роль в геополітиці XX ст.
24. Китай як нова наддержава: історія становлення та роль у геополітиці XXI ст.
25. Регіональні держави як феномен геополітики XXI ст.: загальний огляд, приклади.
26. ЄС як один із акторів геополітики у XXI ст.: проблеми ствердження його суверенності.
27. «План Маршала» як інструмент геополітики США стосовно країн Європи: загальний огляд.

28. Кластер «держава-ТНК» як феномен сучасної геополітики: історія появи, загальна характеристика.
29. Неоімперії як актори геополітики II половини XX – початку XXI ст.: загальна характеристика.
30. Кластер «держава-ТНК» як феномен сучасної геополітики: історія появи, загальна характеристика.
31. Некомерційні організації як актори сучасної геополітики: загальна характеристика.
32. Корпоратократія (ТНК, ТНБ) як впливовий суб'єкт глобального управління: інструменти впливу.
33. МВФ як специфічний актор геополітики II половини XX- початку XXI ст.: загальна характеристика.
34. Філантропи як феноменальні суб'єкти геополітики кінця XX – початку XXI ст.: загальний огляд.
35. «Чорна аристократія» Європи як актор сучасної геополітики: інструменти її впливу.
36. «Закриті» наднаціональні структури (Римський клуб, Білдербергський клуб, «Комітет 300») як центри наддержавного узгодження інтересів: загальний огляд.
37. Ватикан як суб'єкт геополітики: історичний огляд, перспективи у XXI ст.
38. Спецслужби як актор геополітики XX – XXI ст.: загальний огляд.
39. «Демократизація» «недемократичних режимів» (за Дж.Шарпом) як технологія сучасного глобального управління: суть та приклади.
40. «Економічне вбивство держави» як елемент сучасної геополітики: суть, мета та інструменти реалізації.
41. Соціальна інженерія та її технології як елемент сучасної геополітики: загальний огляд.
42. Боротьба зі «світовим тероризмом» як елемент сучасного глобального управління: суть, історія та механізми реалізації.
43. Нове «велике переселення народів» як інструмент сучасної геополітики.
44. Соціальні мережі і цифрові технології як інструменти сучасного глобального управління: загальний огляд.
45. Міжнародні рейтингові агенції як інструмент сучасного глобального управління: загальний огляд.
46. Спортивні міжнародні організації як інструмент сучасного глобального управління: загальний огляд.
47. Міжнародні організації в сфері культури і мистецтва як інструменти сучасного глобального управління: загальний огляд.
48. Голлівуд як інструменти сучасного глобального управління: загальний огляд.
49. Світові війни як фактор геополітики: загальний огляд.
50. «Гібридна» війна як феномен сучасної геополітичної дійсності та технологія сучасного глобального управління.
51. Психо-ментальна війна як феномен геополітичної дійсності та технологія сучасного глобального управління.
52. Глобалізм як феномен: його ознаки та основні моделі.
53. «Образ майбутнього» світу та геополітичні інструменти його моделювання.
54. Політичний сіонізм (державна Ізраїль) як геополітичний інструмент реалізації «біблейського проекту» глобалізму.
55. «Цифровий концтабір» і «ліберальний тоталітаризм» як західний проект образу майбутнього світу.
56. «Всесвітній Халіфат» як проект глобалізації: загальний огляд, інструменти реалізації.
57. Євразійство як концепція геополітики: загальна характеристика її історії, суті, основних інструментів реалізації.
58. «Всесвітня православна (християнська) імперія» як елемент світового порядку: проблеми реалізації концепції у сучасному світі.
59. «Зіткнення цивілізацій» як ключовий тренд геополітики XXI ст.

7. Методи навчання

Методи навчання – це впорядковані способи діяльності педагога і студентів, спрямовані на ефективне розв’язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності.

При викладанні та опануванні студентами навчальної дисципліни Інституту громадянського суспільства використовуються наступні методи навчання:

- словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда);
- наочні (ілюстрація);
- практичні (вирішення кейсів).

Крім того, за рівнем самостійної розумової діяльності застосовуються методи:

- проблемного викладу;
- частково-пошуковий метод;
- дослідницький метод

8. Методи контролю

Методи контролю – це способи діагностичної діяльності, які дозволяють здійснювати зворотний зв’язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу.

Контрольні заходи визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Самоконтроль призначений для самооцінки здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу навчальної дисципліни (розділу, теми). З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у методичних розробках для семінарських занять передбачаються питання для самоконтролю.

Кафедральний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюється у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролю.

В освітньому процесі використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольні роботи, передбачені навчальним планом, приймання індивідуальних завдань, курсових робіт, підсумковий семестровий, відстрочений контроль.

8. Схема нарахування балів

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за екзамен/залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\sum 40 = 40$:

Формула обчислення

$$\sum 40 = \frac{\sum 1}{\sum 2} \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\sum 40$ – сума максимальної кількості балів

$\sum 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\sum 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Контрольна робота – 20 балів.

Поточний контроль						Індивідуальне завдання*	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен /залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	TN					
$\Sigma 40$							20	60	40	100

T1, T2 ... TN – теми.

Критерії оцінювання навчальних досягнень для денної форми навчання

Критерії оцінювання якості роботи студента під час семінарського заняття. При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 5 (розгорнутий аналіз питання за умови посилення на положення актів міжнародного права із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів. При оцінці відповіді студента враховується ступінь володіння ним темою, опрацювання додаткових джерел інформації, вивчення прикладів з історії міжнародних відносин тощо. Також при оцінці враховується ступінь логіки викладення інформації з відповідної теми.

Критерії оцінки контрольної роботи. Протягом вивчення курсу студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу. Контрольна робота проводиться у вигляді тестів. 10 тестових завдань по 2 бали за кожне. При оцінці якості виконання контрольної роботи враховується ступінь повноти викладення матеріалу, знання нормативних положень актів міжнародного права, аналітичних відомостей з конкретного питання, практичних аспектів його реалізації.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку становить 40. На залік виноситься тестові завдання. Кожен варіант тестових завдань містить 40 тестів. Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 бал.

Критерії оцінювання навчальних досягнень для денної форми навчання

Критерії оцінювання якості роботи студента під час семінарського заняття. При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 155 (розгорнутий аналіз питання за умови посилення на положення актів міжнародного права із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів. При оцінці відповіді студента враховується ступінь володіння ним темою, опрацювання додаткових джерел інформації, вивчення прикладів з історії міжнародних відносин тощо. Також при оцінці враховується ступінь логіки викладення інформації з відповідної теми.

Критерії оцінки контрольної роботи. Протягом вивчення курсу студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу. Контрольна робота проводиться у вигляді відповідей на два питання, зміст яких відповідає опрацьованому матеріалу. За контрольну роботу студент може одержати до 30 балів.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні заліку становить 40. На залік виноситься тестові завдання. Кожен варіант тестових завдань містить 40 тестів. Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	За чотирирівневою шкалою оцінювання	За дворівневою шкалою оцінювання
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	зараховано
1-49	незадовільно	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти

1. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року (відповідно 20.03.1968 р.; 19.10.1973 р.; 23.03.1976 р.);
2. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року (вступив у дію 23.03.1976 р.; Україна приєдналася 25.12.1990 р.);
3. Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього 1948 року (підписана Україною 16.12.1949 р.; ратифікована Україною 22.07.1954 р.; вступила в дію для України 15.02. 1955 р.);
4. Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації 1966 року (підписана Україною 7.03.1966 р.; ратифікована Україною 21.01.1969 р.; вступила в дію для України 7.04.1969 р.);
5. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 року (підписана Україною 9.12.1995 р.; ратифікована Україною 17.07. 1996 р.);
6. Конвенція про припинення злочину апартеїду і покарання за нього 1973 року (підписана Україною 20.02.1974 р.; ратифікована Україною 15.10.1975 р.; вступила в дію для України 18.07. 1976 р.);
7. Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації у відношенні до жінок 1979 року (підписана Україною 17.07.1980 р.; ратифікована Україною 24.12.1980 р.; вступила в дію для України 3.09.1981 р.);
8. Конвенція про права дитини 1989 року (підписана Україною 14.02.1990 р.; ратифікована Україною 28.02.1991 р.; (вступила в дію для України 27.09.1991 р.)

Підручники, навчальні посібники

1. Баймуратов М.О. Міжнародне право : *підручник*. Харків. Одиссей. 2002. 672 с.
2. Буроменський М.В., Кудас І.Б., Маєвська А.А., Семенов Б.С, Степенко В.С. Міжнародне право: *навч. посібник* Київ.: Юрінком Інтер, 2005. 336 с.
3. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник для студ. вищ. навч. закладів за спец. «Міжнародне право», «Міжнародні відносини». Київ.: Либідь, 2002. 608 с.
4. Буткевич В.Г., Войтович С.А., Григоров О.М., Заблоцька Л.Г., Задорожній О.В. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник для студ. вищих навч. закл. за спец. «Міжнародне право», «Міжнародні відносини». Київ.: Либідь, 2004. 814 с.
5. Денисова В.Н. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України. Київ.: *Юстініан*, 2006 627 с
6. Георгіца А.З., Чикурлій С.О. Міжнародне публічне право: *навч.-метод, посіб.* А.З. Георгіца; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2002. 175 с.
7. Дмитрієв А. І. Інститут постійного нейтралітету в міжнародному праві. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права НАН України. Київ. : ТОВ «Юридична думка», 2005. 312 с.

8. Дмитрієв А.І. Вестфальський мир 1648 року і сучасне міжнародне право: Монографія. Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Київ. ун-т права НАН України. Київ., 2001. 426 с.
9. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: навч. посіб. Київський ун-т права; Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка / Ю.С. Шемшученко (відп. ред.), Л.В. Губерський (відп. ред.). Стереотип, вид. Київ.: Юрінком Інтер, 2001. 638 с.
10. Мацко Матіас Гердеген. Міжнародне право. Мацко Матіас Гердеген (пер. з німецької). Київ.: «К. І.С.», 2011. 516 с.
12. Міжнародна поліцейська енциклопедія: У 10 т. / Відп. ред.: Ю. Л. Римаренко, Я. Ю. Кондратьєв, В.Я. Тацій, Ю.С. Шемшученко. Київ.: Ін Юре, 2005. Т. II: Права людини у контексті поліцейської діяльності. 1224 с.
13. Буроменський М. В. Міжнародне право в документах. Харків.: Видавництво Національного ун-ту внутрішніх справ, 2003. 376 с.;
14. М. В. Буроменський Міжнародне право: навч. посібник Київ: Юрінком Інтер, 2005. 336 с.
15. Мельник А.Я. Правонаступництво України щодо міжнародних договорів СРСР: *монографія*. Київ. Юридична думка, 2005. 424 с.
16. Мережко О.О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики. Київ.: Таксон, 2002. 314 с.
17. Неліп М.І. Силовий захист прав людини: Питання легітимності в сучасному міжнародному праві: *навч. Посібник*. Київ: Наукова думка, 1998. 192 с.
18. Нуруллаєв І. С. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією: *монографія*. Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Київ : Правова єдність, 2009. 158 с.
19. Крижанівський А.Ф. Феноменологія правопорядку. Одеса: Фенікс, 2006. С. 73-74.
20. Горбатенко В. П. Європейська інтеграція України: Політико-правові проблеми.: *монографія*. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. С. 121-131.
21. Опришко В.Ф. Питання гармонізації законодавства України з міжнародним правом та національними правовими системами. *Право України*. 1999. №8. С. 13-15.

Допоміжна література

1. Бруз В. С. ООН і врегулювання міжнародних конфліктів: навч. посібник. Київ.: Либідь. 1995. 111 с.
2. Володимир Івченко. Жорстокий. Кривавий. Багатоликий. Таким постає перед цивілізованим світом міжнародний тероризм. Політика і час. 2000. № 1-2.
3. Кременюк В. А. Про дослідження міжнародних конфліктів. США. Канада: економіка, політика, культура. 2001. № 2. С. 45-59.
4. Поліщук М. В. Політичні конфлікти. Навчально-методичний посібник. Львів: Львівськ. ун-т ім. І. Франка, 2010. С. 44.
5. СІПРІ 2002: Щорічник: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека: Пер. з англ. / Стокгольм. міжнар. ін-т дослідж. миру. Укр. центр екон. і політ. дослідж. ім. О. Разумкова: Редкол.: А. Гриценко (голов. ред.) та ін. Київ.: «Заповіт». 2003. 77 с.
6. Dahrendorf R. The Modern Social Conflict: An Essay on The Politics of Liberty. - Berkeley, Los Angeles: University of California Press, 2002. - 219 p.
7. Hantington Samuel. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order. - N.-Y.: Simon and Shuster, 1996.
11. Horowitz DL Ethnic Groups in Conflict. Berkeley, Los Angeles, L.: University of California Press, 2002. - 697 p. Krisberg L. Constructive Conflicts: From Escalation to Resolution. - Lanham, MD: Rowman and Littlefield, 1998. - 393 p.
12. Morgenthau H. Politics among nations. NY, 1973. The struggle for power and peace. NY, 1973.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайт ООН: <http://www.un.org/russian>
2. Рада Безпеки ООН: <http://www.un.org/russian/sc/index.html>
3. Портал «Європа» Європейської Комісії: <http://europa.eu>
4. Сайт Європейської політики сусідства: http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm
5. Представництво Європейської Комісії в Україні: <http://www.delukr.ec.europa.eu/>
6. Євробюлетень (інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні): <http://www.delukr.ec.europa.eu/page962.html>
7. Рада Європи: <http://www.coe.int>
8. Бюро інформації Ради Європи в Україні: <http://www.coe.kiev.ua/>
9. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ): <http://www.osce.org>
10. Координатор проектів ОБСЄ в Україні: <http://www.osce.org/ukraine>
11. Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ): <http://www.osce.org/odihr>
12. Світова організація торгівлі: <http://www.wto.org>